

37 AZ ÖNREFLEKTÍV TANULÁSI GYAKORLAT INTEGRÁLÁSÁNAK MÓDSZEREI

MÓDSZER	ALKALMAZÁS	LEÍRÁS
Naplóírás	Egyéni reflexiók feljegyzése	A csapattagok naplót vezetnek, amelybe feljegyzik személyes tapasztalataikat, kulcsfontosságú észrevételeiket, beszámolnak a fontos pillanatokról stb. A naplóírás jó eszköze mind az egyéni, mind a kollektív reflexiónak, és a jelenségek közös értelmezésének.
Videókészítés	Kulcsfontosságú pillanatok vizuális megörökítése	A naplóíráshoz hasonlóan a videókészítés is segít megörökíteni a legfontosabb észrevételeket, tanulságokat és pillanatokot. A csapattagok napi vagy heti rendszerességgel rövid videókat készítenek az okostelefonjukkal a legfontosabb eseményekről. Ezek később visszanezhetők egyénileg, vagy a csapattagok egymással is megoszthatják őket.
Grafikus ábrázolás	Az egyéni és közös megértés elősegítése	Sokan jobban emlékeznek a képekre, mint a szövegekre, így rajzos jegyzetet is használhatunk az észrevételek és tanulságok rögzítéséhez. Ez általában egyénileg történik, de a módszer közösen is alkalmazható: ilyenkor a projekthez kapcsolódó különböző képeket egy nagy papírra rajzolják fel a csapattagok, majd megbeszélik őket, elősegítve ezzel a közös megértést.
Csapatértekezletek	Reflexiók és tanulságok rendszeres megosztása	A reflexió (akár az egyének, a projekt vagy a csapat szintjén) a csapatértekezletek részévé válhat. Ilyenkor mindenki megoszthatja a többiekkel az aktuális projektekhez kapcsolódó tanulságokat és személyes tapasztalatokat. Ez olyan szervezeti kultúra létrejöttét segítheti elő, amely értéket és fejlődési lehetőséget lát az érdeklődésben, a kíváncsiságban, a sikerek és kudarcok megosztásában.
Tanulás a kudarcokból	Egyéni és kollektív tanulás a hibákból	Az, ha a megbeszéléseken a csapattagok megoszthatják egymással a kudarcikat, ahelyett, hogy a szőnyeg alá söpörnék azokat, segíthet felismerni az adott hibákból leszűrhető tanulságokat. Ezek a tapasztalatok pedig hasznosak lehetnek a jövőbeli munka során. Kulcskérdések: „Mit tanulhatok (mit tanulhatunk) abból, ami nem működött?”; „Hogyan tudjuk alkalmazni ezt a tanulságot a csapatunkban, projektünkben vagy egyéni gyakorlatunkban?”
A változás elmélete	A tevékenység várható hatásának leírása	A változáselmélet továbbviszi a logikai modellezés gondolatát azáltal, hogy kifejezetten megfogalmazza azokat az alapvető feltételezéseket, amelyek szerintünk a változás bekövetkeztére vonatkoznak. Ezt tehetjük meg, hogy egy kívánt jövőbeli állapotból kiindulva visszafelé haladunk. A fejlesztési megközelítés egyik következménye, hogy minden modellnek lesznek beépített feltételezései és bizonytalansági területei. Emiatt hasznos, ha a modellt rendszeresen frissítjük a változó prioritások vagy új ismeretek alapján. Ebben a megközelítésben a logikai modell statikus eszközéről áttérünk egy olyan modellre, amely folyamatosan változik és fejlődik. Az egyik lehetséges eljárás, hogy a modellt adott időközönként többször is a nulláról indulva újra kidolgozzuk. Noha praktikusabbnak tűnhet az, ha egyszerűen átdolgozzuk az eredeti modellt, a régi és új modellek összehasonlításával betekintést nyerhetünk abba, hogyan alakul az emberek gondolkodásmódja. Egy komplex és innovatív környezetben hasznos a rendszerszerű megközelítés. A logikai modellek lineárisak, ezért csak korlátozottan képesek tükrözni az összetett jelenségeket és az élő rendszereket. Az ábrák használata segíthet abban, hogy hatékonyabban dokumentáljuk a kapcsolatokat, és kiléphessünk az egyszerű ok-okozati összefüggések csapdájából.

MÓDSZER	ALKALMAZÁS	LEÍRÁS
Elismerő feltárás	Pozitív tapasztalatokhoz és a jól működő részletekhez köti a fejlődést	<p>Az elismerő feltárás egy szervezetfejlesztési technika, amelynek központi része a kérdezés művészete és gyakorlata. A módszer elősegíti, hogy egy adott rendszer képes legyen megérteni, előrejelezni és növelni a saját teljesítményét. Az elismerő feltárás annak szisztematikus keresése, hogy mi az, ami „életet ad” egy rendszernek, például egy szervezetnek akkor, amikor az a leghatékonyabb és legkonstruktívabb. Az elismerő feltárás alapfeltevése, hogy amikor felteszünk egy kérdést, akkor nemcsak kérdezzük valamit, hanem egyben be is avatkozunk. Az elismerő feltárás a pozitív tulajdonságokra összpontosít, azaz inkább arra figyelünk, ami működik, és nem arra, ami nem. Esettanulmányokat gyűjtünk és elemzünk, hogy felderítsük, melyek a központi témák és mintázatok azokban a dolgokban, amelyek jól mennek az adott szervezetben.</p> <p>Az elismerő vizsgálat rendszerint növeli a szervezetbe vetett bizalmat, mert elismeri az egyéni teljesítményeket és növeli a változásért tett erőfeszítések hatékonyságát.</p> <p><i>Internetes anyag: Az Appreciative Inquiry Commons nevű szervezet számos anyaga elérhető az elismerő feltárás módszeréről az appreciativeinquiry.case.edu címen.</i></p>
Hálózatok feltérképezése	Egy partnerségi kapcsolat résztvevőinek és viszonyainak ábrázolása	<p>Amikor egy kezdeményezésben több partner működik együtt, vagy amikor az adott projekt célja egy hálózat fejlesztése, a hálózatok feltérképezésének módszere feltárhatja ezeknek a kapcsolatoknak a dinamikáját és állapotát.</p> <p>A fejlesztési folyamatokat elősegítheti, ha nyomon követjük azt, hogyan terjednek és jutnak el az ötletek az egyes szereplőkhöz, illetve hol nyílik lehetőség a résztvevők közös fellépésére. A hálózatok feltérképezése olyan folyamat, amelynek során azonosítjuk és grafikusán ábrázoljuk az emberek közötti kapcsolatokat. Ez történhet kézzel is, de az egyre hatékonyabb és egyre könnyebben elérhető szoftverek használatával átfogóbban elemezhetjük a hálózatokat és azok viselkedését.</p> <p>A hálózattal kapcsolatos adataink információforrásként szolgálhatnak a stratégiák kidolgozásakor.</p> <p>A hálózat feltérképezése során fény derülhet arra, ha egy-egy személy – a szakértelem forrásaként vagy összekötő kapocsként – különösen nagy befolyással bír a szervezetben. Megmutathatja a rendszer erősségeit vagy sérülékeny pontjait is, és feltárhatja, mennyire sűrű a hálózat szövege. Rámutathat arra is, hogy vannak-e olyan, a hálózat központi magján kívül eső kapcsolatok, amelyek serkenyítik az innovációt. Az elemzés alapján javaslatokat tehetünk a hálózaton belüli kommunikációs és szervezési stratégiákra. A hálózatok feltérképezése indikátorként is szolgálhat arra vonatkozóan, hogyan halad egy-egy stratégia megvalósulása. Ha a hálózatot hosszabb ideig figyelemmel kísérjük, az is kiderülhet, hogyan reagál a hálózat a különféle beavatkozásokra.</p> <p><i>Internetes anyag: A hálózatépítéssel kapcsolatban érdekes megközelítés olvasható a www.networkweaving.com/blog oldalon.</i></p>
Adatgyűjtés	Adatok összegyűjtése egy problémáról vagy egy kezdeményezés hatásáról	<p>Fontos, hogy rögzítsük és összegyűjtsük a hatások elérésével kapcsolatos kulcsfontosságú statisztikákat és történeteket. Ezáltal létrehozhatunk egy olyan adattárat, amelyet felhasználhatunk az általunk szolgált közösséggel, a támogatókkal, partnerekkel stb. való munkánk során. A változás elméletével együtt ez a módszer jól használható annak bemutatására, hogyan teszteltük és ültettük át feltételezéseinket a gyakorlatba.</p>